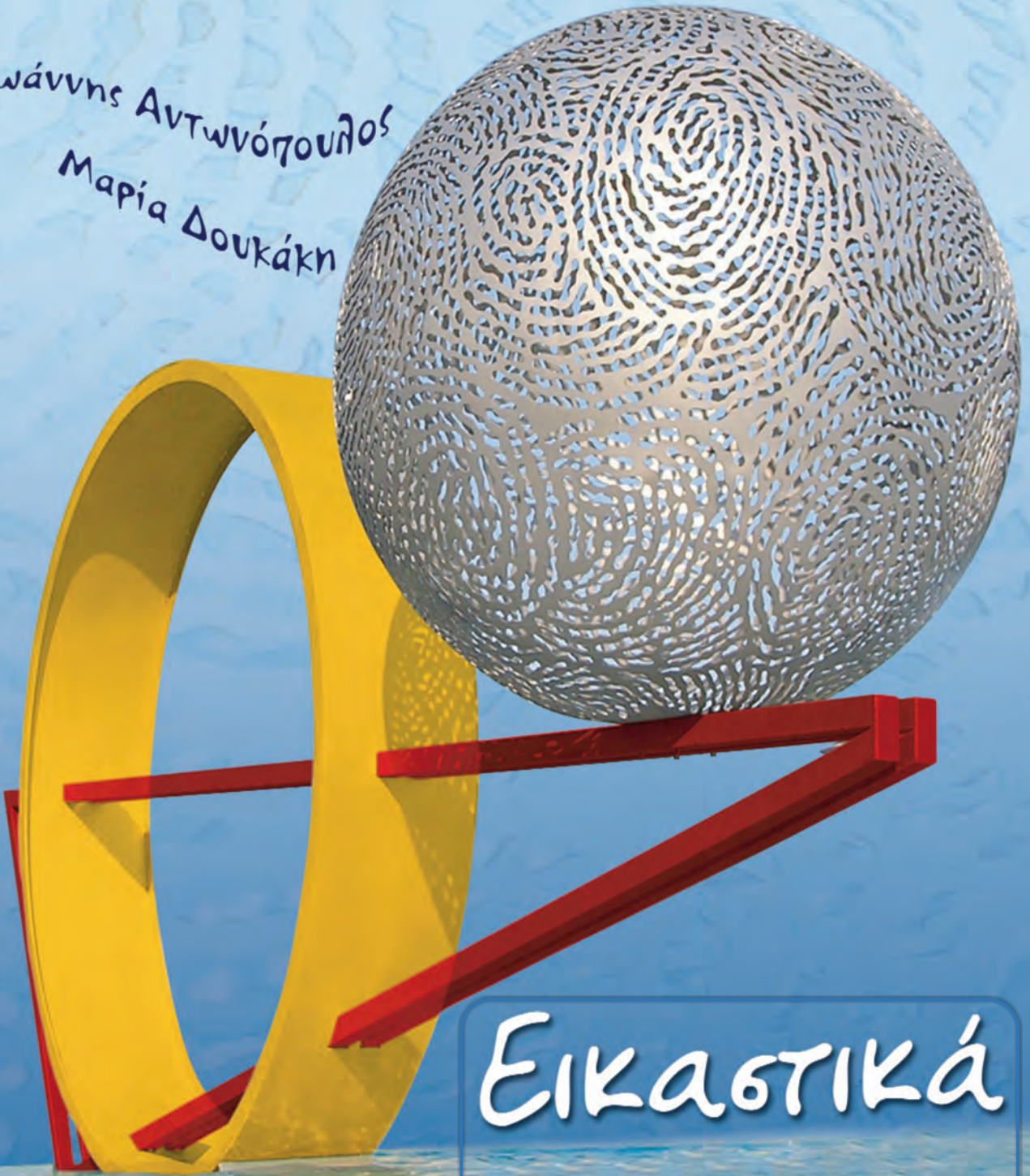

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Γιάννης Αντωνόπουλος
Μαρία Δουκάκη

Εικαστικά

Β΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Ιωάννης Αντωνόπουλος Μαρία Δουκάκη

Η συγγραφή και η επιστημονική επιμέλεια του βιβλίου πραγματοποιήθηκε
υπό την αιγίδα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Εικαστικά

ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Β' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΡΧΙΚΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ: **Ιωάννης Αντωνόπουλος**, *Ζωγράφος, Χαράκτης, Εκπαιδευτικός Β/θμιας Εκπαίδευσης*
Μαρία Δουκάκη, *Ζωγράφος, Εκπαιδευτικός Β/θμιας Εκπαίδευσης*

ΚΡΙΤΕΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ: **Δημήτρης-Κλειμένης Ζερβός**, *Ζωγράφος, Εκπαιδευτικός Β/θμιας Εκπαίδευσης*
Ευαγγελία Λουκούδη, *Ζωγράφος, Εκπαιδευτικός Β/θμιας Εκπαίδευσης*
Κωνσταντίνος Παπασταμούλης, *Ζωγράφος, Καθηγητής ΑΤΕΙ Αθηνών*

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ: **Παύλος Τσάκωνας**, *Ζωγράφος*

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: **Μαρία Αλιφεροπούλου**, *Φιλολόγος, Εκπαιδευτικός Β/θμιας Εκπαίδευσης*

**ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ
ΚΑΙ ΤΟΥ ΥΠΟΕΡΓΟΥ**

ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ: **Γεώργιος Σιγάλας**, *Ζωγράφος, Σύμβουλος Παιδαγωγικού Ινστιτούτου*

ΕΞΩΦΥΛΛΟ: **Χριστίνα Σαραντοπούλου**, *Γλύπτρια*

ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ: **ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΒΑΝΗ**

Γ' Κ.Π.Σ. / ΕΠΕΑΕΚ II / Ενέργεια 2.2.1 / Κατηγορία Πράξεων 2.2.1.α:
«Αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών και συγγραφή νέων εκπαιδευτικών πακέτων»

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
Δημήτριος Γ. Βλάχος
Ομότιμος Καθηγητής του Α.Π.Θ.
Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Πράξη με τίτλο:

«Συγγραφή νέων βιβλίων και παραγωγή υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού με βάση το ΔΕΠΠΣ και τα ΑΠΣ για το Γυμνάσιο»

Επιστημονικοί Υπεύθυνοι Έργου
Αντώνιος Σ. Μπομπέτσης
Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
Γεώργιος Κ. Παλιός
Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Αναπληρωτές Επιστημονικοί Υπεύθυνοι Έργου
Ιγνάτιος Ε. Χατζηευστρατίου
Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
Γεώργιος Χαρ. Πολύζος
Πάρεδρος Ε.Θ. του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Έργο συγχρηματοδοτούμενο 75% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και 25% από εθνικούς πόρους.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΑΝΕΚΔΟΣΗΣ

Η επανέκδοση του παρόντος βιβλίου πραγματοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών & Εκδόσεων «Διόφαντος» μέσω ψηφιακής μακέτας, η οποία δημιουργήθηκε με χρηματοδότηση από το ΕΣΠΑ / ΕΠ «Εκπαίδευση & Διά Βίου Μάθηση» / Πράξη «ΣΤΗΡΙΖΩ».

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
ανάπτυξη, έρευνα, κοινωνία, στις γνώσεις

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Οι διορθώσεις πραγματοποιήθηκαν κατόπιν έγκρισης του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Περιεχόμενα

1ο μέρος - Παρατηρώ, σκέφτομαι και βρίσκω

Οπτικές ψευδαισθήσεις: Εργασία 1η	8
Υλικά - Τεχνικές: Εργασία 2η.....	10
Μεγέθη - Αναλογίες - Κλίμακες: Εργασία 3η	11
Χρώμα: Εργασίες 4η, 5η	12
Υφή: Εργασία 6η	13
Ανθρώπινη μορφή: Εργασία 7η	14
Χώρος: Εργασία 8η	15
Σύνθεση: Εργασία 9η	16
Ανάλυση : Εργασίες 10η, 11η	18
Εξω-ευρωπαϊκή και μοντέρνα τέχνη: Εργασία 12η	21

2ο μέρος - Παρατηρώ και δημιουργώ

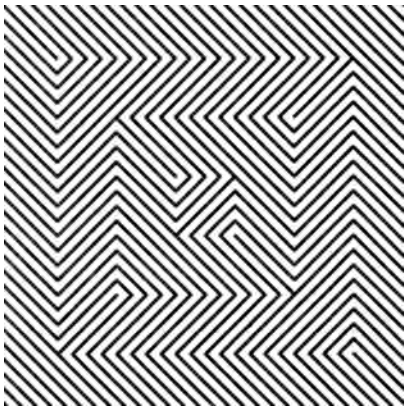
Σχέδιο: Εργασίες 13η, 14η, 15η, 16η, 17η, 18η	22
Χαρτί: Εργασίες 19η, 20ή, 21η.....	26
Ψηφιδωτό: Εργασία 22η	29
Χρώμα - Τόνος: Εργασίες 23η, 24η	30
Όγκος: Εργασία 25η	31
Χώρος: Εργασία 26η.....	32
Σύνθεση: Εργασία 27η	33
Βυζαντινή τέχνη: Εργασίες 28η, 29η, 30ή.....	34

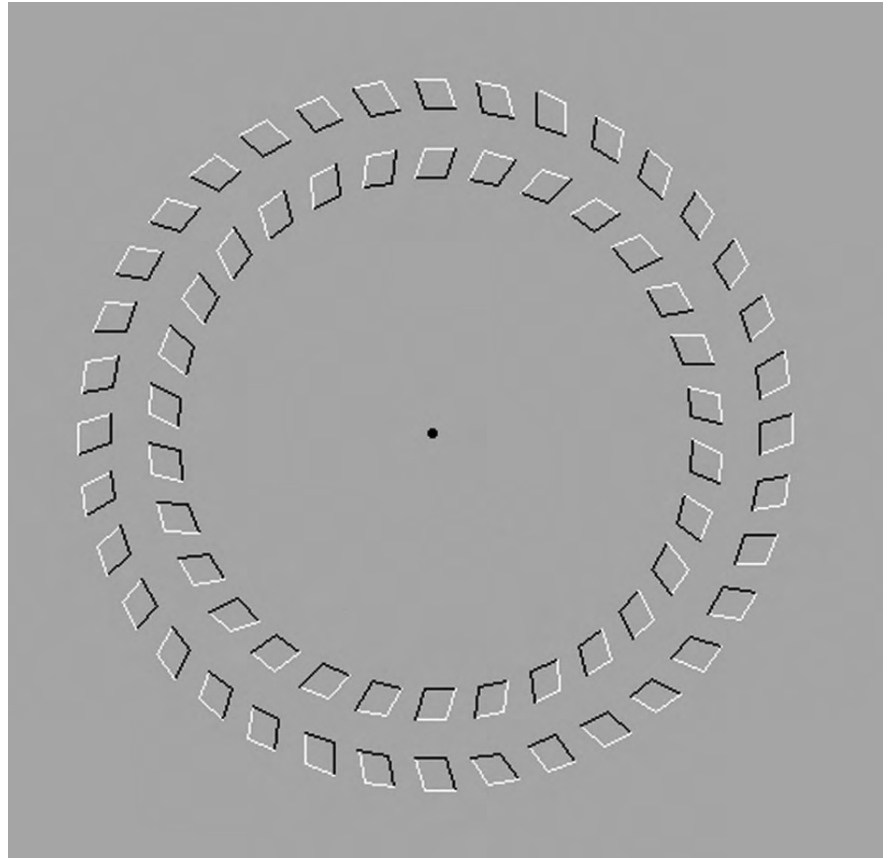
1η. Να παρατηρήσετε κάθε εικόνα και να σκεφτείτε πού βρίσκεται η οπτική ψευδαίσθηση σε κάθε μια.

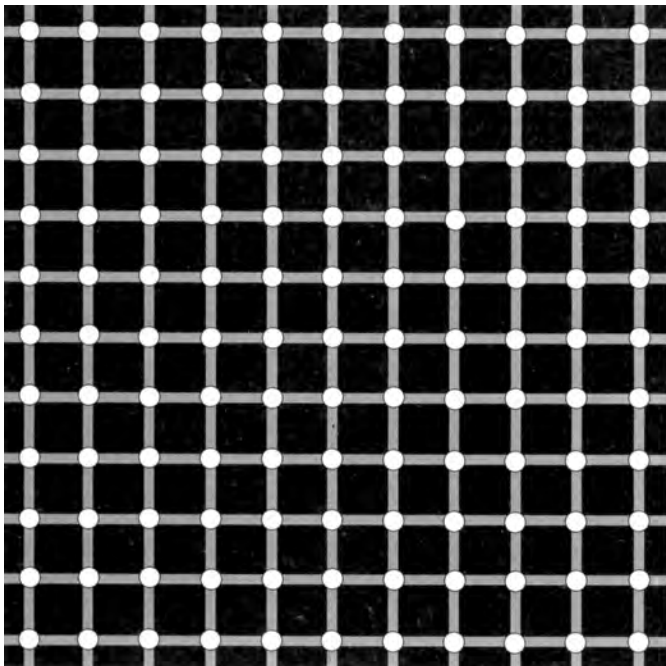
1.

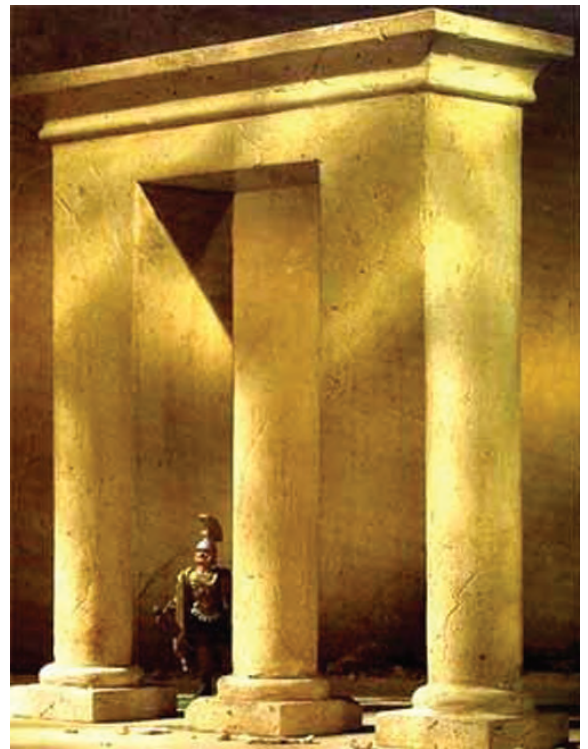
3.

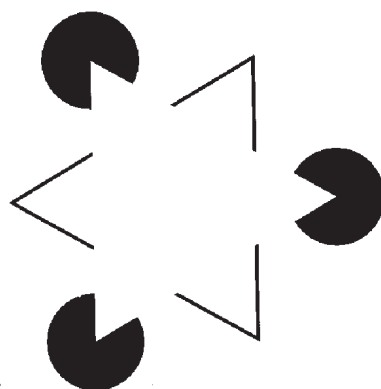
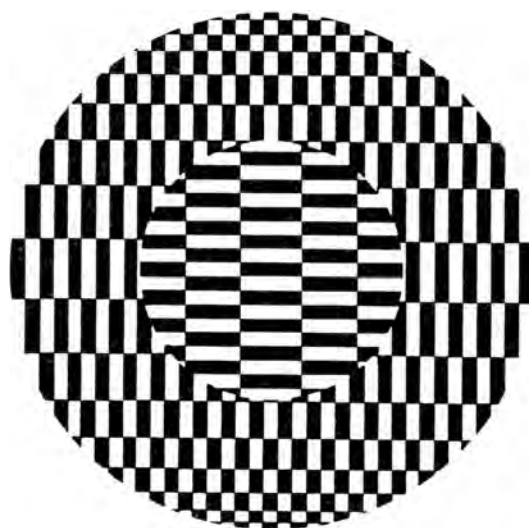
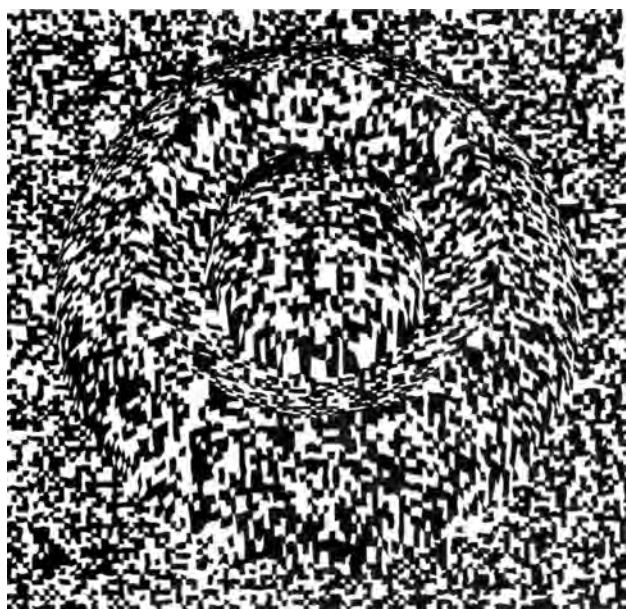
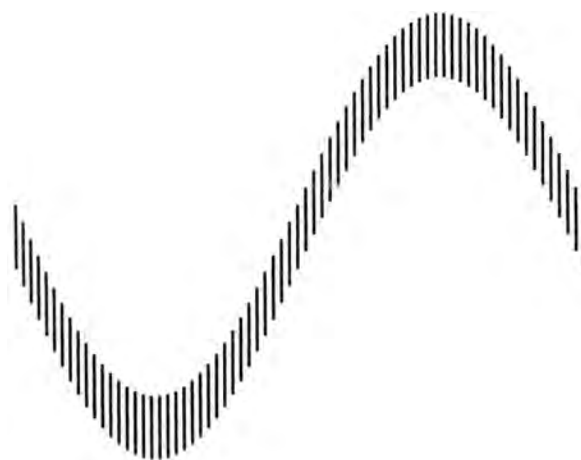
2.

4.

5.

Ο Πάμπλο Πικάσο υπήρξε ένας καλλιτέχνης που δημιούργησε τα έργα του χρησιμοποιώντας ποικίλα υλικά και τεχνικές.

2η. Να σημειώσετε για κάθε ένα από τα παρακάτω έργα του τα υλικά και την τεχνική που πιστεύετε ότι χρησιμοποίησε.

1. «Αυτοπροσωπογραφία», 1940.

2. «Νεκρή φύση», 1919.

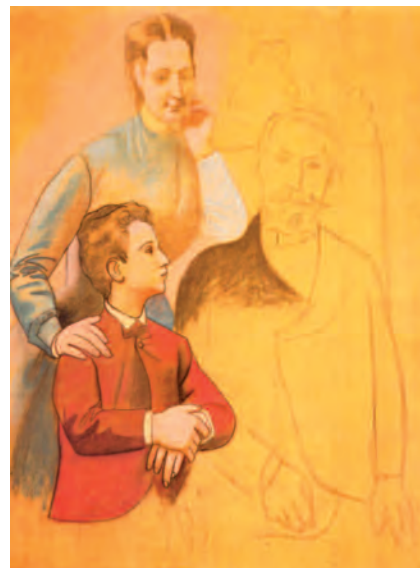
3. «Ο κόκορας», 1938.

4. «Καθισμένη γυναίκα», 1938.

5. «Κεφάλι αγοριού», 1944.

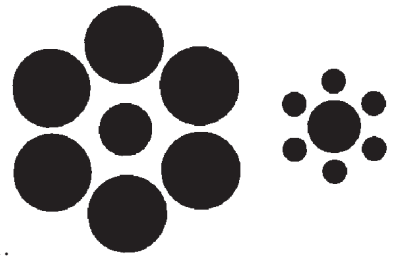

6. «Η οικογένεια του Ναπολέοντα ΙΒ΄», 1919.

Ένα αυτοκίνητο στην αυλή του σπιτιού μας φαίνεται μεγάλο και νιώθουμε να πνίγει τον χώρο, ενώ το ίδιο αυτοκίνητο παρκαρισμένο στον δρόμο φαίνεται μικρότερο. Στην εικόνα 1, ενώ οι δυο εσωτερικοί κύκλοι είναι ίσοι, αυτός που περιβάλλεται από μεγαλύτερους μοιάζει πιο μικρός από εκείνον που περιβάλλεται από τους μικρότερους.

Έτσι, λοιπόν, αντιλαμβανόμαστε το μέγεθος κάθε στοιχείου σε σχέση με τα μεγέθη των στοιχείων που βρίσκονται κοντά του και το επηρεάζουν. Οι καλλιτέχνες διαμορφώνουν τα μεγέθη των στοιχείων στα έργα τους, ανάλογα με το τι θέλουν να προβάλλουν.

3η. Να παρατηρήσετε τα παρακάτω έργα και να απαντήσετε για κάθε ένα: α) πώς διαμορφώνονται τα μεγέθη, β) γιατί επιλέχτηκε η συγκεκριμένη σχέση των μεγεθών, γ) τι αίσθηση σας προκαλεί;

1.

2. Μαγκρίτ, «Προσωπικές αξίες», 1952.

3. Τσιμαμπουέ, «Η Παναγία με το θείο βρέφος», 1302.

4. Κράναχ, «Αφροδίτη και Έρωτας», 16ος αι.

5. Όλντενμπουργκ, «Μανταλάκι», 1976.

.....

.....

.....

.....

.....

4η. Να αναγνωρίσετε και να σημειώσετε πού βλέπετε τα χρώματα του δειγματολογίου στον χώρο του δωματίου (να αριθμήσετε τα χρώματα και να αντιστοιχίσετε τον αριθμό επάνω στην εικόνα).

Η αίσθηση ενός χρώματος διαφοροποιείται ανάλογα με το χρώμα που έχει δίπλα του.

5η. Να παρατηρήσετε τις παρακάτω χρωματικές σχέσεις και να σημειώσετε πώς φαίνονται τα χρώματα μέσα στα μικρά τετράγωνα.

α.

β.

γ.

δ.

.....

.....

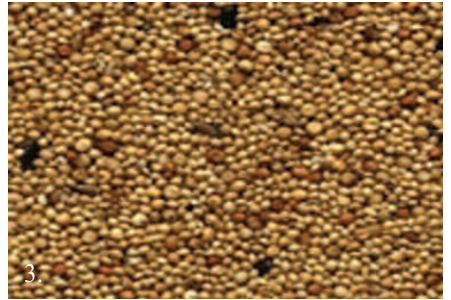
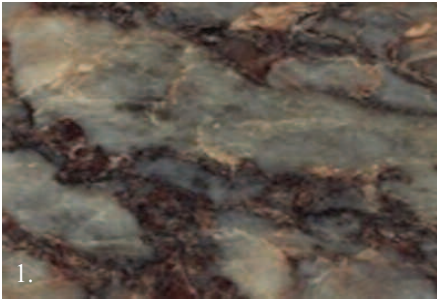
.....

.....

.....

.....

6η. Οι παρακάτω φωτογραφίες δείχνουν διάφορες επιφάνειες. α) Να ξεχωρίσετε τι είναι η κάθε μια, β) ποιες είναι φυσικές και ποιες τεχνητές, γ) να αποδώσετε με επίθετα την αίσθηση που σας προκαλούν.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7η. Να σχολιάσετε τα έργα και τα λόγια των ζωγράφων.

1. Μπότσογλου, «Γυναίκα στο χώρο του λιοτριβιού», 1983.
«Ζωγραφίζω ανθρώπους, γιατί είναι το πιο ωραίο πράγμα που υπάρχει. Το πιο συγκινητικό. Θέλω η ζωγραφική μου να είναι σχεδόν άμορφη και πολύ σχεδιασμένη. Η φόρμα να 'ναι ακριβής και διαλυμένη. Πάντα ο άνθρωπος μέσα στο βιωμένο χώρο».

2. Πατρασκίδης, «Στοχεύοντας», 2004.
«Το θέμα βοηθάει στην αναζήτηση της αίσθησης. Το τυχαίο δίνει ιδέες, τις χρησιμοποιώ και το θέμα μεταμορφώνεται. Η πινελιά απλώνεται στη βρεγμένη επιφάνεια και δημιουργεί από μόνη της το τελικό σχήμα. Η γραμμή κινείται με ταχύτητα, δίνει μορφή, συμπληρώνει και ανατρέπει τη μέχρι τώρα εικόνα ...»

3. Ψυχοπαίδης, από την έκθεσή του «Νόστος» στο μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης, Απρίλιος 2008.
«Θα χαρακτηρίζα τα έργα της έκθεσης ως κριτική νοσταλγία, κριτική επιστροφή στην πατρίδα, ώστε να ανακαλύψουμε εκ νέου την ταυτότητά μας. Μια εικόνα του πώς αντιλαμβάνεται ο άνθρωπος τον εαυτό του και την ιστορία. Έναν κριτικό στοχασμό στα ψέματα και τις αλήθειες της ζωής και του τόπου. Θέλησα να εκφράσω την αλήθεια που βρίσκεται στη σχέση των πραγμάτων στη σύνθετη καθημερινότητα της ζωής και τις αντιφάσεις της. Πάντα πίσω από την μπροστινή εικόνα υπάρχει μια άλλη που μας μιλά για την αληθινή ζωή».

4. Θεοφυλακτόπουλος, από την έκθεσή του στο Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης Ιλεάνα Τούντα, Ιανουάριος 2008.
«Όταν χτίζεις μία εικόνα, το σημαντικό είναι πόσο έχεις κοιτάξει μέσα σου. Όσο πιο πολύ προσεγγίζεις αυτό που σε αφορά, τόσο πιο κοντά βρίσκεσαι σε αυτό που λέμε ελευθερία».

8η. Να σημειώσετε για κάθε ένα από τα εικονιζόμενα έργα με ποιον τρόπο έχουν αποδοθεί οι ανθρώπινες μορφές στον χώρο, σύμφωνα με τα σχέδια α, β, γ, δ, ε, στ, της σελίδας 64 του βιβλίου σας.

1. Τιντορέτο, «Ο Χριστός στο σπίτι της Μάρθας και της Μαρίας», 1580.

2. Χομπέμα, «Η εξοχική οδός στο Μιντελχάρνις», 1689.

3. Σκηνή αρματοδρομίας σε ερυθρόμορφο αγγείο, 5ος αι. π.Χ.

4. Χιντεγιόρι, «Περίπατος στο Τακάο», γιαπωνέζικο παραβάν, 16ος αι.

5. Ζάντεχ, «Συνάθροιση σε τζαμί», Περσία, 1537.

6. «Η Αυλή του Ιουστινιανού», ψηφιδωτό από τη Ραβένα, 6ος αι.

9η. Να παρατηρήσετε τα εικονιζόμενα έργα και να σημειώσετε: α) αν υπάρχει κρυφή γεωμετρία, εμφανής κατεύθυνση, έμφαση, επανάληψη, β) το είδος της διάταξης των στοιχείων.

1. Η «Πεπλοφόρος» Κόρη από την Αθήνα, 530 π.Χ.

2. Ζούνη, «Μπλε πύλες - κόκκινοι κίονες - πύλη», 2006.

3. Παλαιά ελληνική πόρπη για ζώνη.

4. Κλέε, «Τριανταφυλλένιος κήπος», 1921.

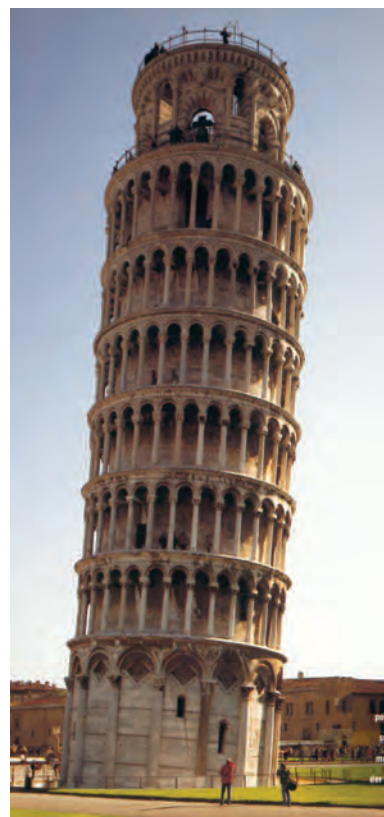
5. Ανθρωπόμορφο αγγείο, Μεξικό, 1200-1500.

6. Μποτιτσέλι, «Η Παναγία με το ρόδιν», 1478.

7. Λαϊκή ελληνική κασέλα.

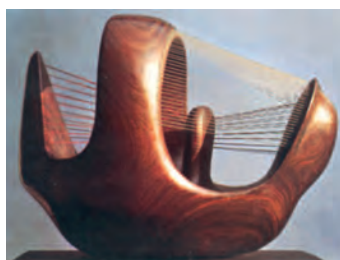

8. Ο πύργος της Πίζας, 12ος-13ος αι.

10η. Να αντιστοιχίσετε τους τίτλους σε κάθε εικόνα, σημειώνοντας τον αριθμό του τίτλου δίπλα της.

1. «Βάκχος», Καραβάτζιο, 1591. 2. «Ξεκούραση μετά τη δουλειά», Βαν Γκογκ, 1890. 3. «Ηλέκτρα», Εγγονόπουλος, ζωγραφική μακέτα σκηνικού, 1939. 4. «Η Βάπτιση», Νέα Μονή Χίου, λεπτομέρεια ψηφιδωτού, 12ος αι. 5. «Εσσεξ», Τσάμπερλεϊν, επιτοίχιο γλυπτό, 1966. 6. «Δυο δράκοι», κινεζική χαρτοκοπτική. 7. «Ο τάφος των Μεδίκων με το Λυκόφως και την Αυγή», Μιχαήλ Άγγελος, 1530. 8. «Ένας από τους 12 θεούς-φρουρούς», γιαπωνέζικο άγαλμα, 13ος αι. 9. «Ιππότης-αετός», τέχνη των Αζτέκων, 15ος αι. 10. «Φωλιά πουλιού», Μουρ, 1939. 11. «Γιλέκο από παραδοσιακή φορεσιά της Καστοριάς». 12. «Κεντρική Τράπεζα», Ντομένικκ, εσωτερικό του κτιρίου στη Βιέννη, 1979-82.

Ακολουθεί ανάλυση του έργου του Ελ Γκρέκο, σελίδα 74 του βιβλίου, ως παράδειγμα για τη συμπλήρωση του πίνακα.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΡΓΟΥ ΤΕΧΝΗΣ	
1. Η ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ	
Ζωγραφική	x Γλυπτική Αρχιτεκτονική Σχέδιο/Χαρακτική Κατασκευή
Καλλιτέχνης	Δομήνικος Θεοτοκόπουλος (1541-1614)
Τίτλος	Η ταφή του κόμη Οργκάθ
Περίοδος/ Τόπος	1586 / Τολέδο, ναός του Αγίου Θωμά
Θέμα	Η μεγαλοπρεπής κηδεία του κόμη και η μεταφορά της ψυχής του στον ουράνιο κόσμο (ομαδικό πορτρέτο)
Στιλ-ύφος	Παραστατικό x (Μανιερισμός) Αφαιρετικό Αφηρημένο
Υλικά/ Μέγεθος	Λάδι σε μουσαμά / 4.80 μ. x 3.60 μ.
Τεχνική	Ρευστές πινελιές που αποδίδουν χρωματικές και σχεδιαστικές φόρμες με λεπτομέρειες.
2. Η ΜΟΡΦΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ	
Σύνθεση	Με κρυφή γεωμετρία x Επανάληψη x Έμφαση
Τοποθέτηση στοιχείων	Παράλληλη x Συμμετρική Περιμετρική Ακτινωτή Διαγώνια
Τονική κλίμακα	Με απαλούς τόνους Με κοντινούς τόνους Τόνοι με μεγάλη αντίθεση x
Χρώματα	Καθαρά x Αποχρώσεις x Θερμά Ψυχρά
Υφή	Η υφή των ενδυμάτων παρουσιάζεται με λεπτομέρειες.
Όγκος	Οι μορφές παρουσιάζονται ογκοπλαστικά με τη διαβάθμιση των τόνων.
Χώρος	Φανταστικός χώρος με προοπτική τοποθέτηση των μορφών.
3. ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ	
Εκφράζει ιδέες – έννοιες	Στο έργο ενώνονται οι δυο κόσμοι, γήινος και ουράνιος. Η ψυχή του νεκρού μεταβαίνει στα χέρια του θεού και ο άνθρωπος ζει αιώνια.
Μεταφέρει μηνύματα	
Συμβολικό-Αλληγορικό	
Μυθολογικό-Ιστορικό- Θρησκευτικό	Θρησκευτικό
ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΑΠΟΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΡΓΟ	
Ο πίνακας είναι ένα αριστούργημα τέχνης και τεχνικής. Η πλούσια σύνθεση, ο ποικιλόμορφος χώρος, τα έντονα χρώματα σε συνδυασμό με τα γκρίζα, οι λεπτές μορφές και οι εκφράσεις των προσώπων τους μου μεταδίδουν ζωντανά το πνευματικό περιεχόμενο του έργου και δεν μπορώ να μείνω απαθής μπροστά στην ιδέα της αιώνιας ζωής.	

11η. Να επιλέξετε ένα έργο και με βάση αυτό να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΡΓΟΥ ΤΕΧΝΗΣ				
1. Η ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ				
Ζωγραφική	☐	Γλυπτική	☐	Αρχιτεκτονική
Καλλιτέχνης	<input type="text"/>			
Τίτλος	<input type="text"/>			
Περίοδος/ Τόπος	<input type="text"/>			
Θέμα	<input type="text"/>			
Στιλ-ύφος	☐ Παραστατικό	☐	☐ Αφαιρετικό	☐ Αφηρημένο
Υλικά/ Μέγεθος	<input type="text"/>			
Τεχνική	<input type="text"/>			
2. Η ΜΟΡΦΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ				
Σύνθεση	☐ Με κρυφή γεωμετρία	☐ Επανάληψη	☐	☐ Έμφαση
Τοποθέτηση στοιχείων	☐ Παράλληλη	☐ Συμμετρική	☐ Περιμετρική	☐ Ακτινωτή ☐ Διαγώνια
Τονική κλίμακα	☐ Με απαλούς τόνους	☐ Με κοντινούς τόνους	☐ Τόνοι με μεγάλη αντίθεση	
Χρώματα	☐ Καθαρά	☐ Αποχρώσεις	☐ Θερμά	☐ Ψυχρά
Υφή	<input type="text"/>			
Όγκος	<input type="text"/>			
Χώρος	<input type="text"/>			
3. ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ				
Εκφράζει ιδέες – έννοιες	<input type="text"/>			
Μεταφέρει μηνύματα	<input type="text"/>			
Συμβολικό-Αλληγορικό Μυθολογικό-Ιστορικό- Θρησκευτικό	<input type="text"/>			
ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΑΠΟΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΡΓΟ				
<input type="text"/>				

Εξω-ευρωπαϊκή τέχνη και μοντέρνα τέχνη

12η. Να παρατηρήσετε τα γλυπτά των Ματίς, Τζιακομέτι, Μπαράνοφ-Ροσινέ, Μοντιλιάνι (Εικ.1,2,3,4) και να τα συγκρίνετε με τα παραδοσιακά γλυπτά (Εικ.5,6,7,8). Να βρείτε ομοιότητες και διαφορές.

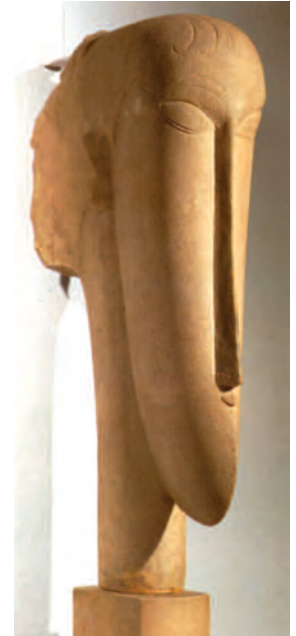
1. Ματίς, «Ζανέτ V», 1916.

2. Τζιακομέτι, «Μεγάλη φιγούρα», 1948.

3. Μπαράνοφ-Ροσινέ, «Συμφωνία Νο Ι», 1913.

4. Μοντιλιάνι, «Κεφάλι», 1911.

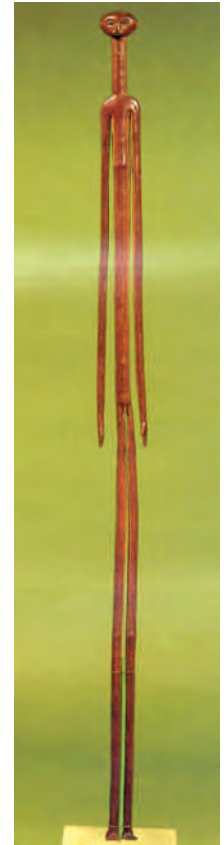
5. Γλυπτό από τη Γουινέα.

6. Μάσκα Γκουρό από το Μάλι.

7. Μάσκα Μπάνγκουα από το Καμερούν.

8. Γλυπτό από την Τανζανία.

Πίσω από κάθε εικαστικό έργο κρύβεται ένα σχέδιο.

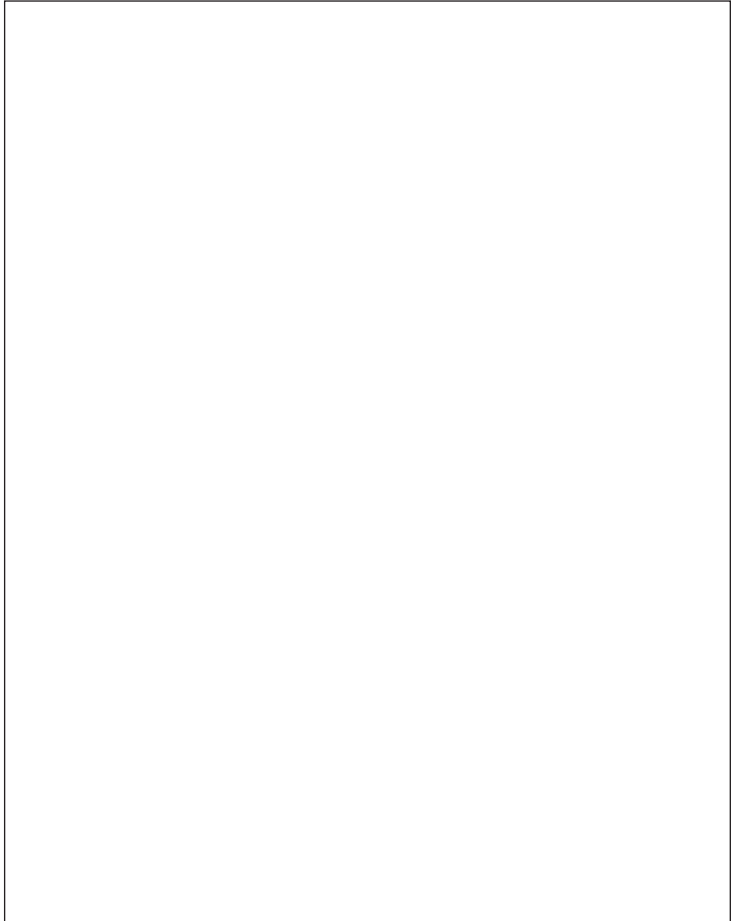
13η. Στο διπλανό πλαίσιο να κάνετε το σχέδιο του έργου του Χιροσίγκε.

1. Βαν Γκογκ, «Απολαμβάνοντας το ηλιοβασίλεμα», 1888.

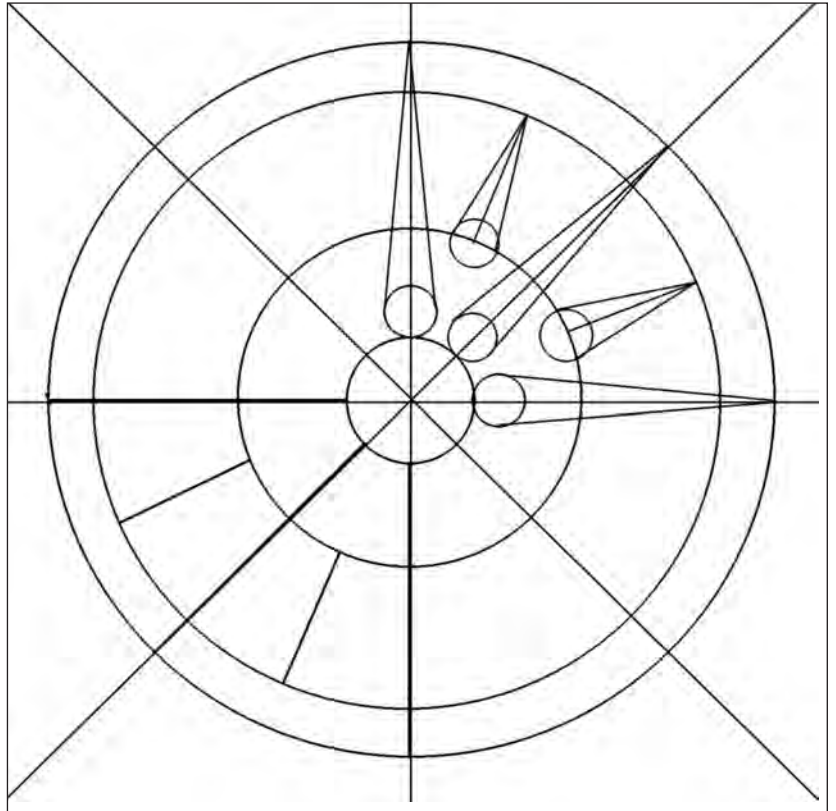
2. Χιροσίγκε, «Η βάρκα Χανέδα και ο ναός της θεάς Μπέ-ντεν», 1858.

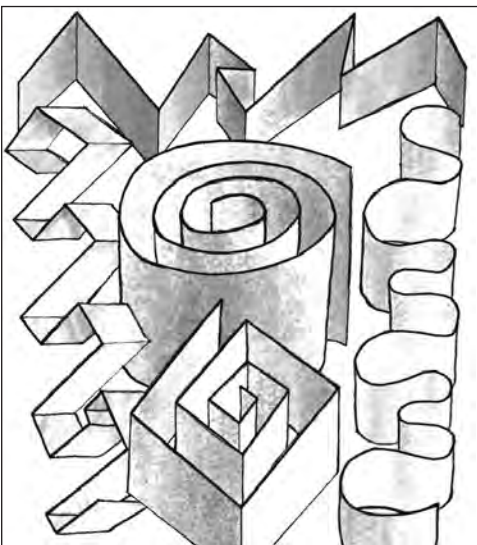

Η χρυσή λάρνακα από το Μεγάλο Τύμβο της Βεργίνας (τάφος του βασιλιά Φιλίππου), 4ος π.Χ. αι.

14η. Να παρατηρήσετε τα στοιχεία που αποτελούν το Αστέρι της Βεργίνας και να συμπληρώσετε το σχέδιο με γεωμετρικά όργανα.

15η. Να παρατηρήσετε στη μικρή εικόνα πώς μετατρέπονται οι γραμμές σε τρισδιάστατα σχήματα. Στη συνέχεια, σχεδιάζοντας και σκιαγραφώντας κατάλληλα στο διπλανό σχέδιο, να αποδώσετε την αίσθηση του τρισδιάστατου.

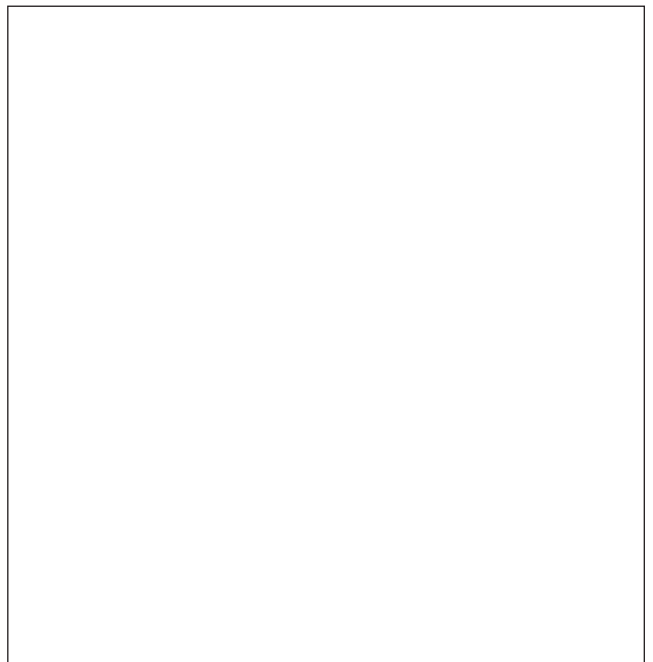
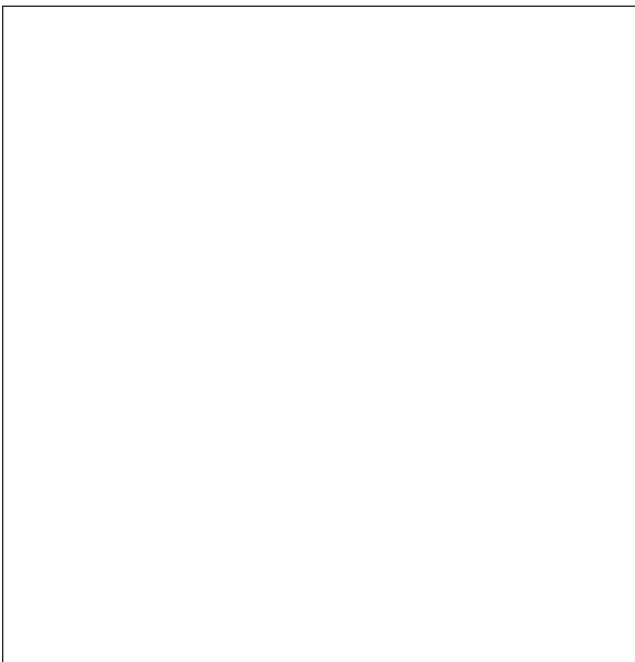
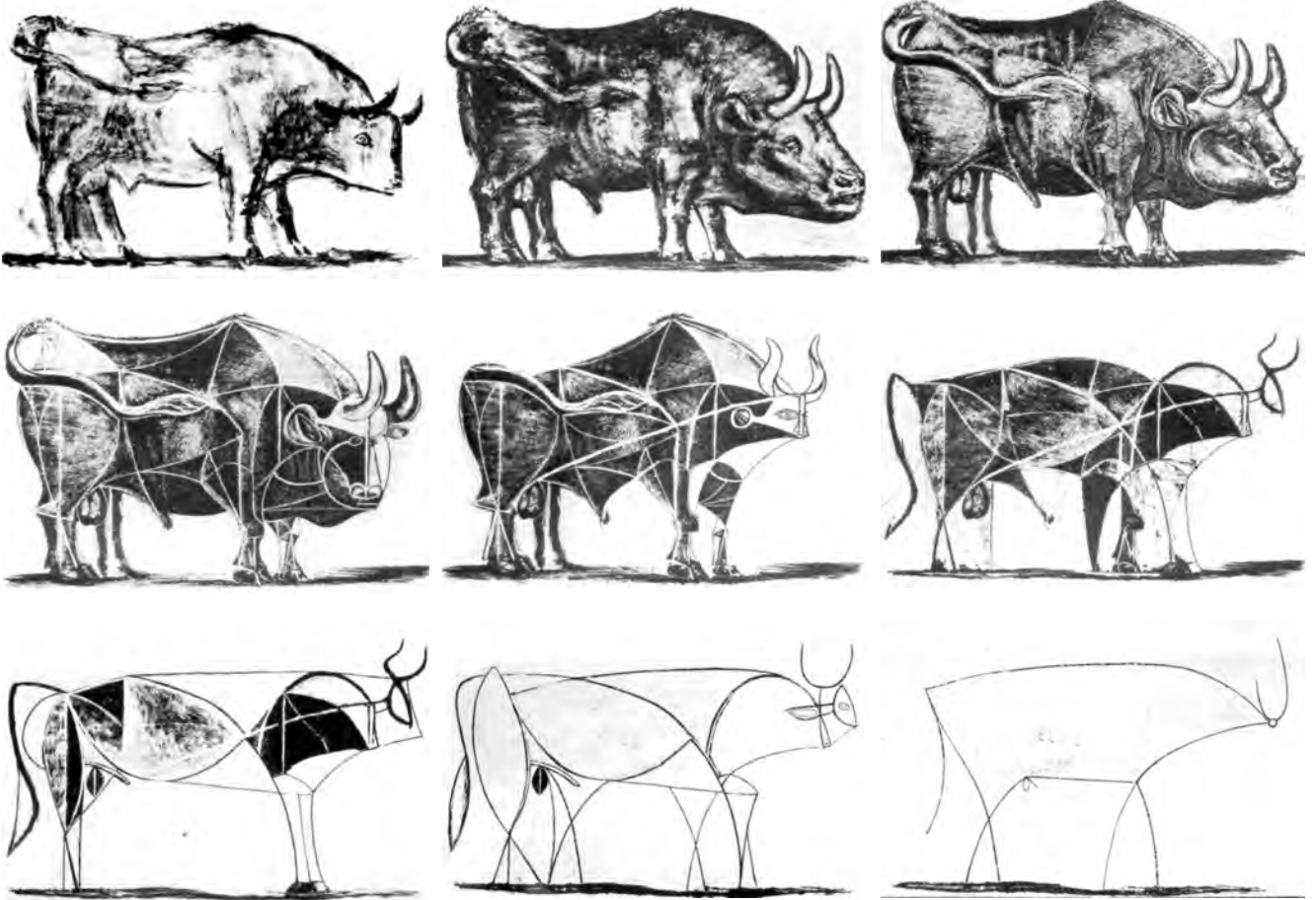
16η. Να συμπληρώσετε στο δέντρο το σχέδιο και τους τόνους.

17η. Να συνδέσετε τα στοιχεία της εικόνας σε ένα σύνολο, χρησιμοποιώντας και δικά σας.

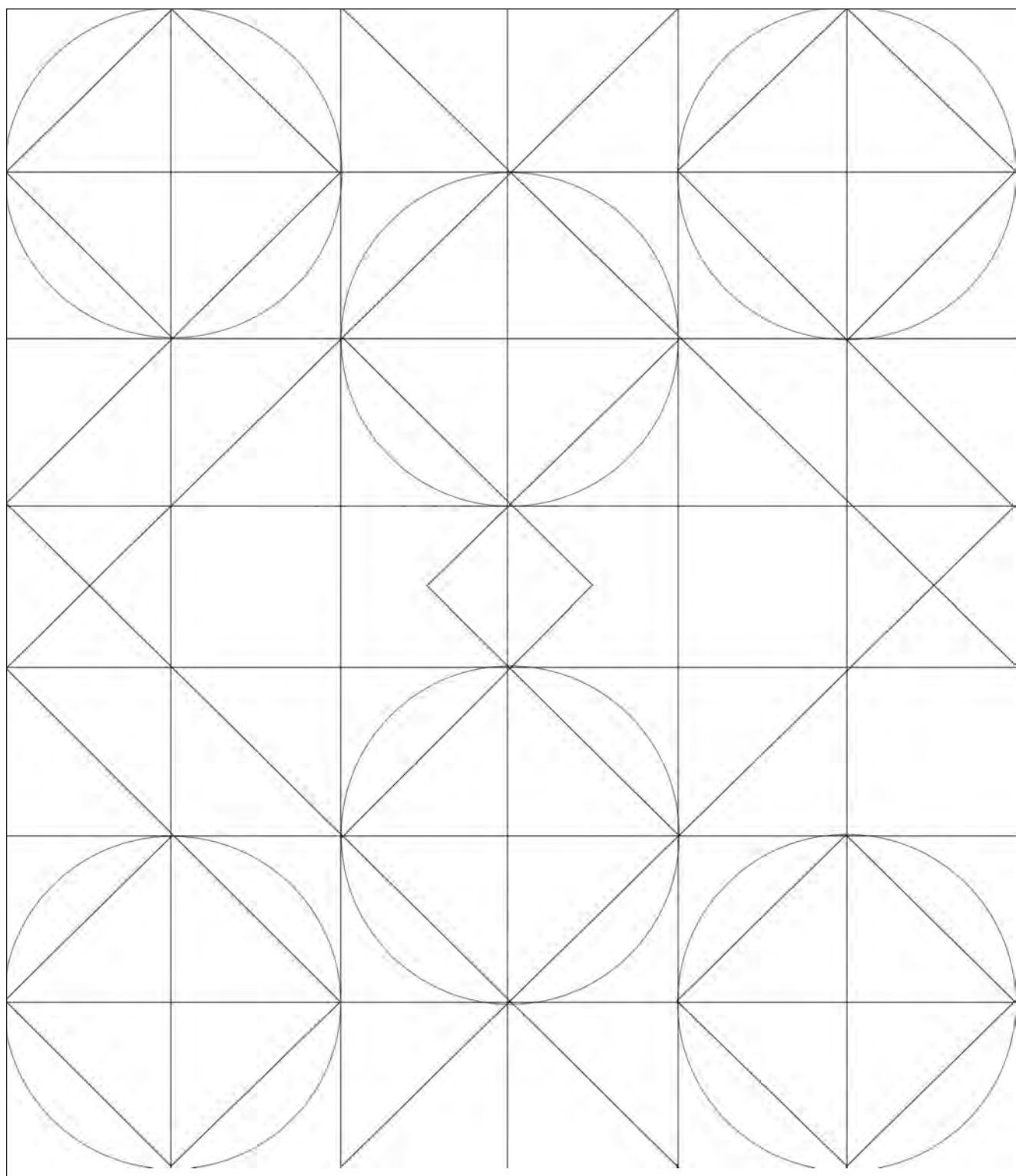

18η. Να σχεδιάσετε ένα ζώο με δυο τρόπους, όπως βλέπετε στα σχέδια του Πικάσο.

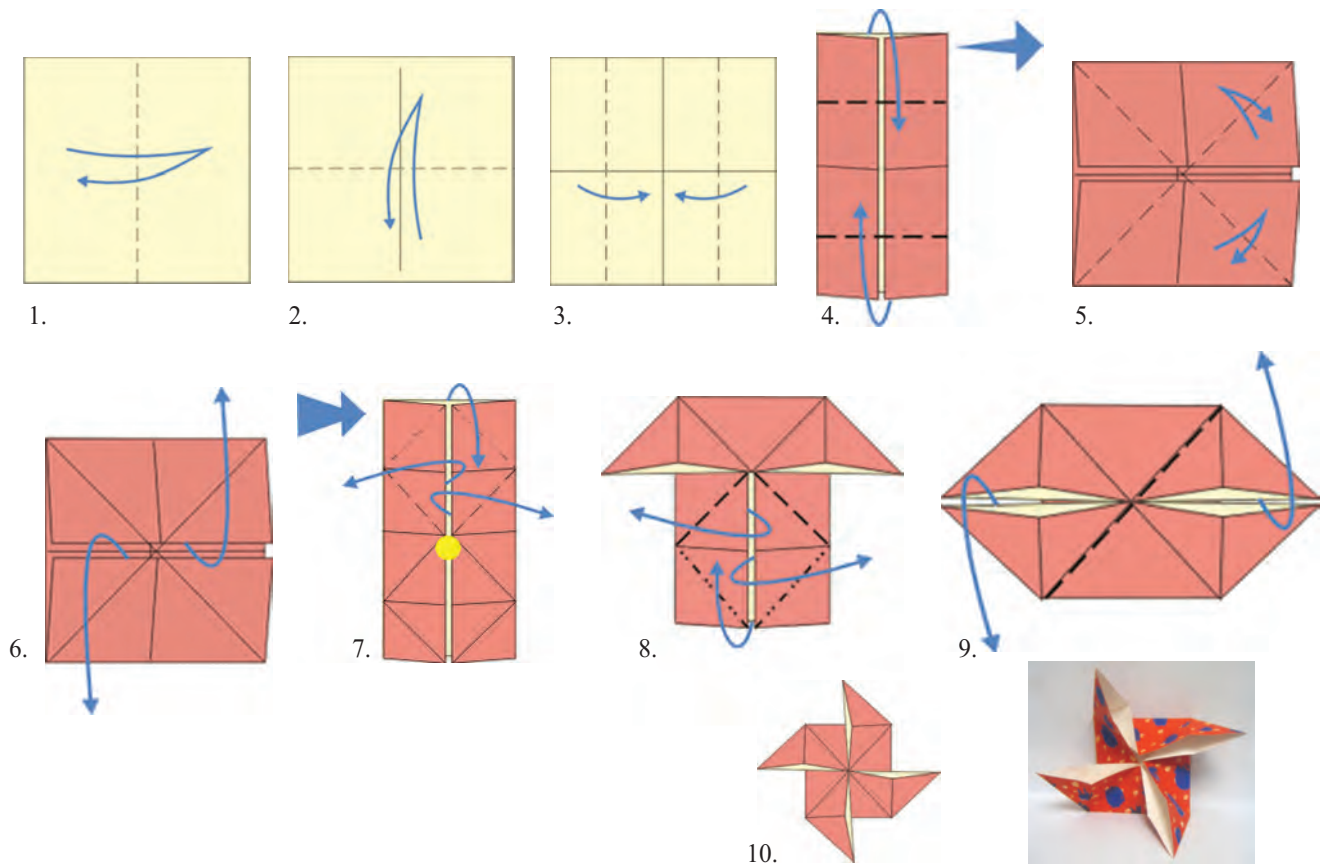
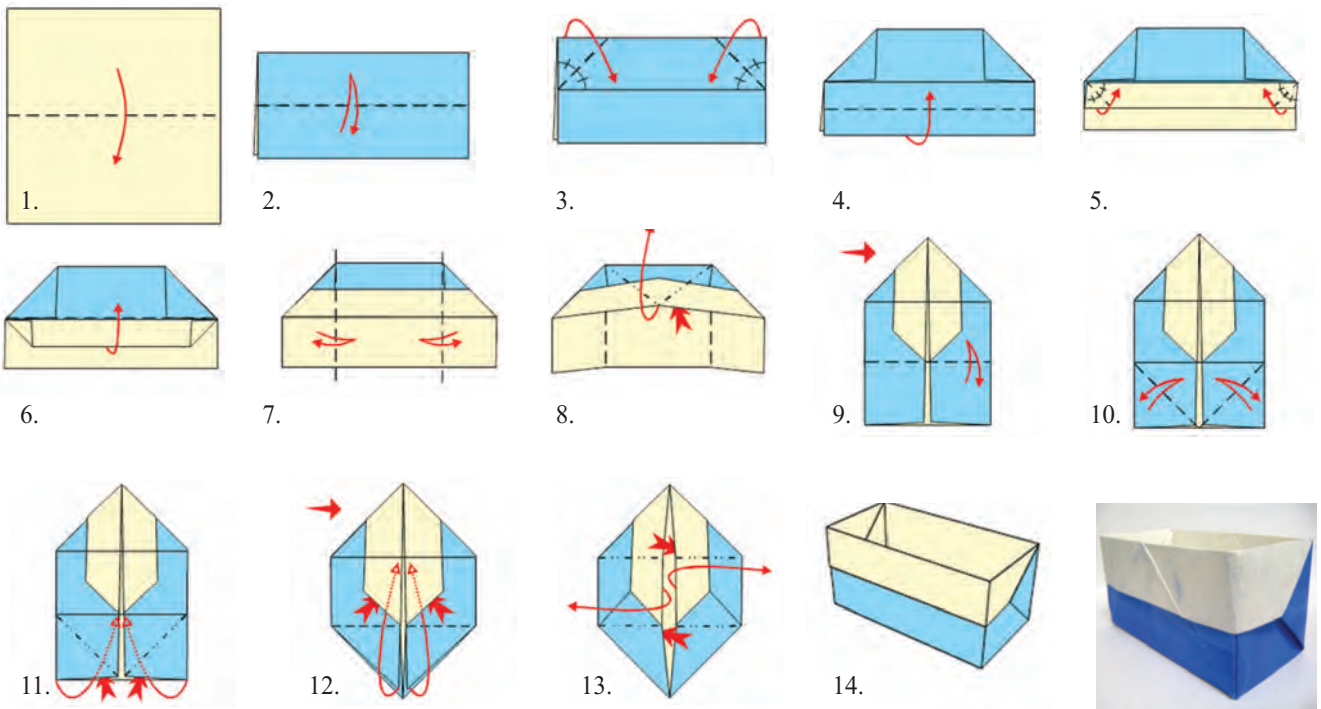

19η. Να ολοκληρώσετε το διακοσμητικό σχέδιο κόβοντας και κολλώντας χρωματιστά χαρτιά, ακολουθώντας τα σχήματα.

20ή. Σχεδιαγράμματα για την κατασκευή κουτιού και ανεμόμυλου origami.

21η. Οδηγίες για την κατασκευή χαρταετού

1. Με τη βοήθεια ενός μαχαιριού κάνουμε μικρές εγκοπές στα πηγάκια, στα σημεία στα οποία θα στερεώσουμε τον σπάγκο.

2. Σημαδεύουμε τη μέση στα πηγάκια και τα καρφώνουμε όλα μαζί στο κέντρο με ένα καρφί.

3. Δένουμε τον σπάγκο στην άκρη του ενός. Μετράμε με τον σπάγκο την απόσταση από την άκρη του μέχρι το κέντρο στο οποίο βρίσκεται το καρφί και το δένουμε στην άκρη του επόμενου. Με τον ίδιο τρόπο δένουμε τον σπάγκο περιμετρικά σε κάθε πηγάκι, ώστε να φτιάξουμε ένα κανονικό εξάγωνο που αποτελεί τον σκελετό του χαρταετού.

4. Δίνουμε στα χαρτιά διάφορα σχήματα, κόβοντας και κολλώντας τα, ώστε να φτιάξουμε ένα εξάγωνο κατά 3 περίπου εκατοστά μεγαλύτερο από τον σκελετό.

5. Ακουμπάμε τον σκελετό επάνω στο χαρτί, γυρίζουμε τα περιθώρια προς τα μέσα και τα κολλάμε.

6. Έπειτα κόβουμε 6 λωρίδες με μήκος ίσο με την πλευρά του εξαγώνου. Ψαλιδίζουμε τις λωρίδες ανά ένα εκατοστό αφήνοντας δυο πόντους, προκειμένου το σημείο αυτό να κολληθεί σε κάθε πλευρά του εξαγώνου και να δημιουργηθούν κρόσια γύρω.

7. Σε δυο άκρα του σκελετού β και γ δένουμε σπάγκο και μετράμε ώστε $\beta\gamma = \beta\delta = \gamma\delta$. Στη συνέχεια, ενώνουμε τους σπάγκους στο δ, αφήνοντας περισσότερο σπάγκο για να δέσουμε την ουρά.

8. Την ουρά μπορούμε να τη φτιάξουμε από λωρίδες που θα έχουμε κόψει από εφημερίδες ή χρωματιστά χαρτιά μήκους 10-15 εκ., δένοντάς τις με τον σπάγκο σε απόσταση περίπου 20 εκ. μεταξύ τους. Η ουρά πρέπει να είναι περίπου 3-4 φορές μακρύτερη από το μήκος του χαρταετού. Σε δυνατό αέρα χρειαζόμαστε πιο μακρύτερη ουρά, σε ελαφρύ αεράκι χρειαζόμαστε μικρότερη.

9. Για να εξασφαλίσουμε ένα επιτυχημένο πέταγμα του χαρταετού, φροντίζουμε ιδιαίτερα τα ζύγια του. Δένουμε πρώτα ένα κομμάτι σπάγκο στο σημείο α στη μέση του σκελετού, κάνουμε μια τρυπίτσα στο χαρτί και το περνάμε στην άλλη πλευρά. Δένουμε τον σπάγκο στα απέναντι άκρα, στα σημεία ε και ζ και μαζί με τον σπάγκο του κέντρου α μετράμε ίσες αποστάσεις ώστε $\epsilon\zeta = \alpha\epsilon = \alpha\zeta = \epsilon\eta = \zeta\eta = \alpha\eta$. Το η είναι το σημείο όπου θα δέσουμε τους σπάγκους μαζί. Στο σημείο της ένωσης αφήνουμε περιθώρια για να δέσουμε έναν γερό σπάγκο, την καλούμπα.

10. Βρίσκουμε ένα πλάτωμα μακριά από ηλεκτροφόρα σύρματα και δέντρα, γυρίζουμε τον χαρταετό μας κόντρα στον άνεμο και..... ΑΜΟΛΑ ΚΑΛΟΥΜΠΙΑ!

Τα υλικά για το χαρταετό: τρία ίσα πηγάκια από ελαφρύ ξύλο, χάρτινες αερόκολλες, σπάγκος από λινάρι, κόλλα στικ, σφυρί, πρόκα, ψαλίδι

22η. Να σχεδιάσετε επάνω στο γκριζο τετράγωνο, με άσπρη ξυλομπογιά, ένα θέμα από τη φύση και να φτιάξετε ψηφιδωτό κολλώντας χρωματιστές χάρτινες ψηφίδες.

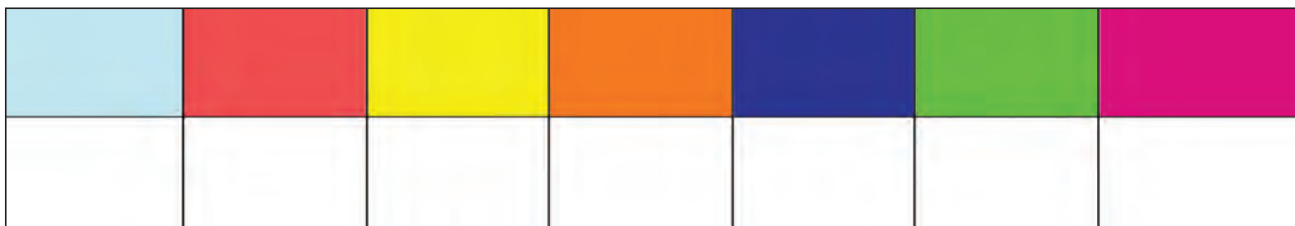
Λεπτομέρεια από ψηφιδωτό δάπεδο στη Βασιλική Δουμετίου, Νικόπολη, Νομός Πρέβεζας, 6ος αι.

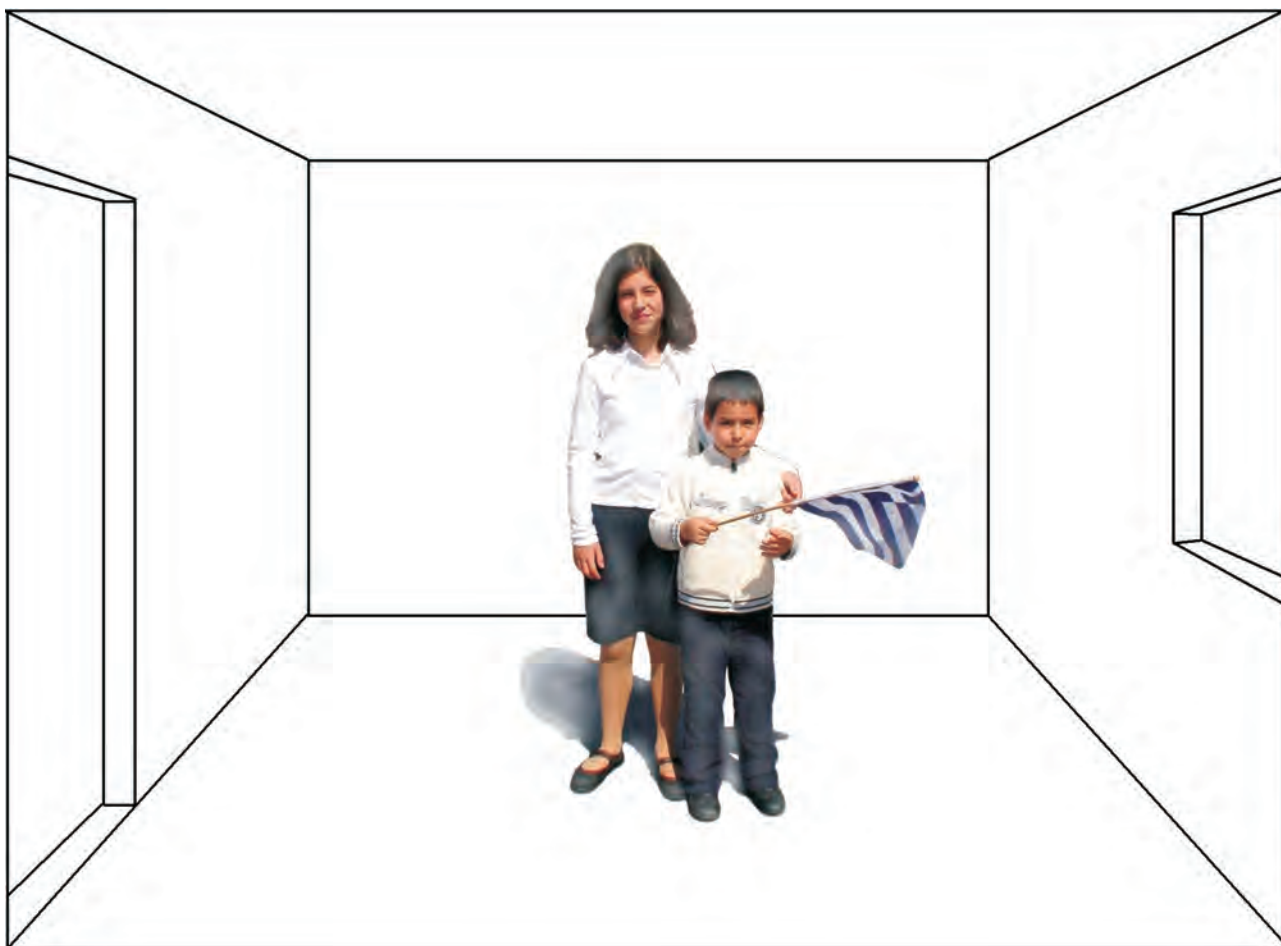

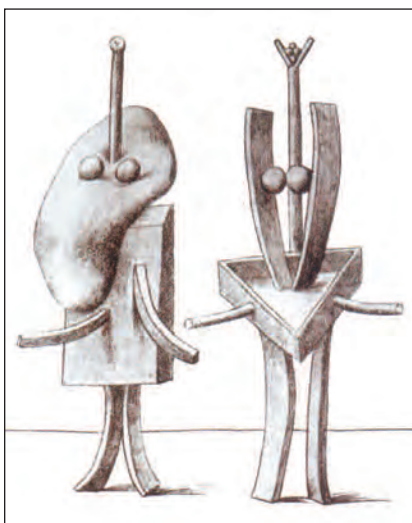
Κάθε απόχρωση ανήκει σε κάποιο τόνο της τονικής κλίμακας. Για να αναγνωρίσουμε σωστά τον τόνο των χρωμάτων σε μια σύνθεση, μισοκλείνουμε τα μάτια μας, οπότε οι τόνοι και οι φόρμες ενοποιούνται σε μεγάλες ομάδες και οι περιοχές του φωτός και της σκιάς γίνονται πιο σαφείς, επειδή αφομοιώνονται οι επιμέρους τόνοι.

23η. Να αποτυπώσετε με το μολύβι τον αντίστοιχο τόνο κάθε απόχρωσης στα κενά τετραγωνάκια.

24η. Στον προοπτικά σχεδιασμένο χώρο βρίσκονται δυο φιγούρες, οι φωτοσκιάσεις των οποίων δείχνουν πού βρίσκεται η φωτεινή πηγή. Να σκιαγραφήσετε τον τόνο που πρέπει να έχει κάθε επιφάνεια του χώρου σύμφωνα με τη φωτεινή πηγή.

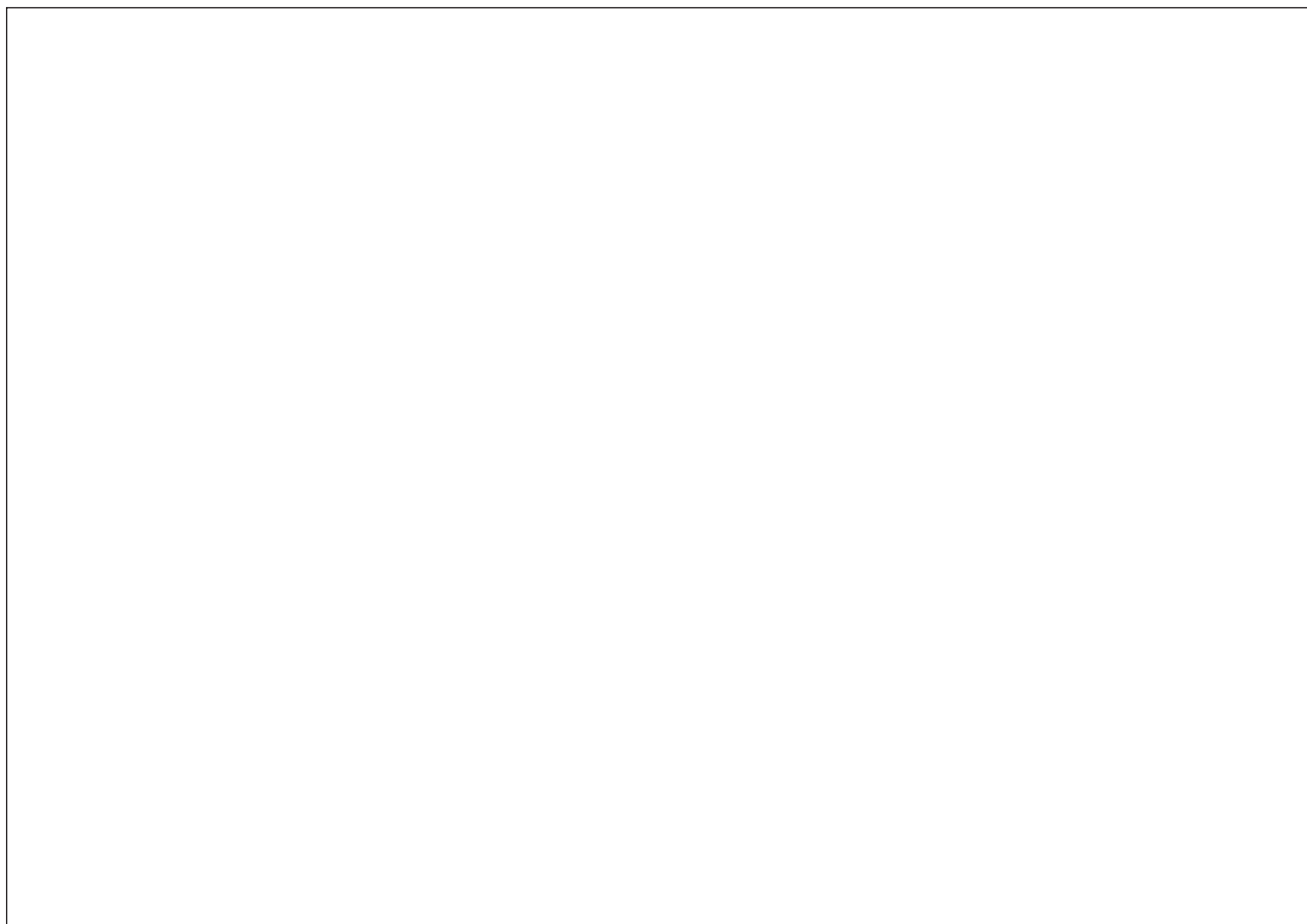

Σχέδια του Πικάσο από τη σειρά «Βιβλίο σκίτσων», 1927.

Στα έργα παριστάνονται ανθρώπινες μορφές με παράδοξο σχήμα, στις οποίες ο όγκος αποδίδεται με φωτοσκιάσεις.

25η. Να σχεδιάσετε μέσα στο πλαίσιο μια ή δυο ανθρώπινες μορφές αποδίδοντας τους όγκους με φωτοσκιάσεις.

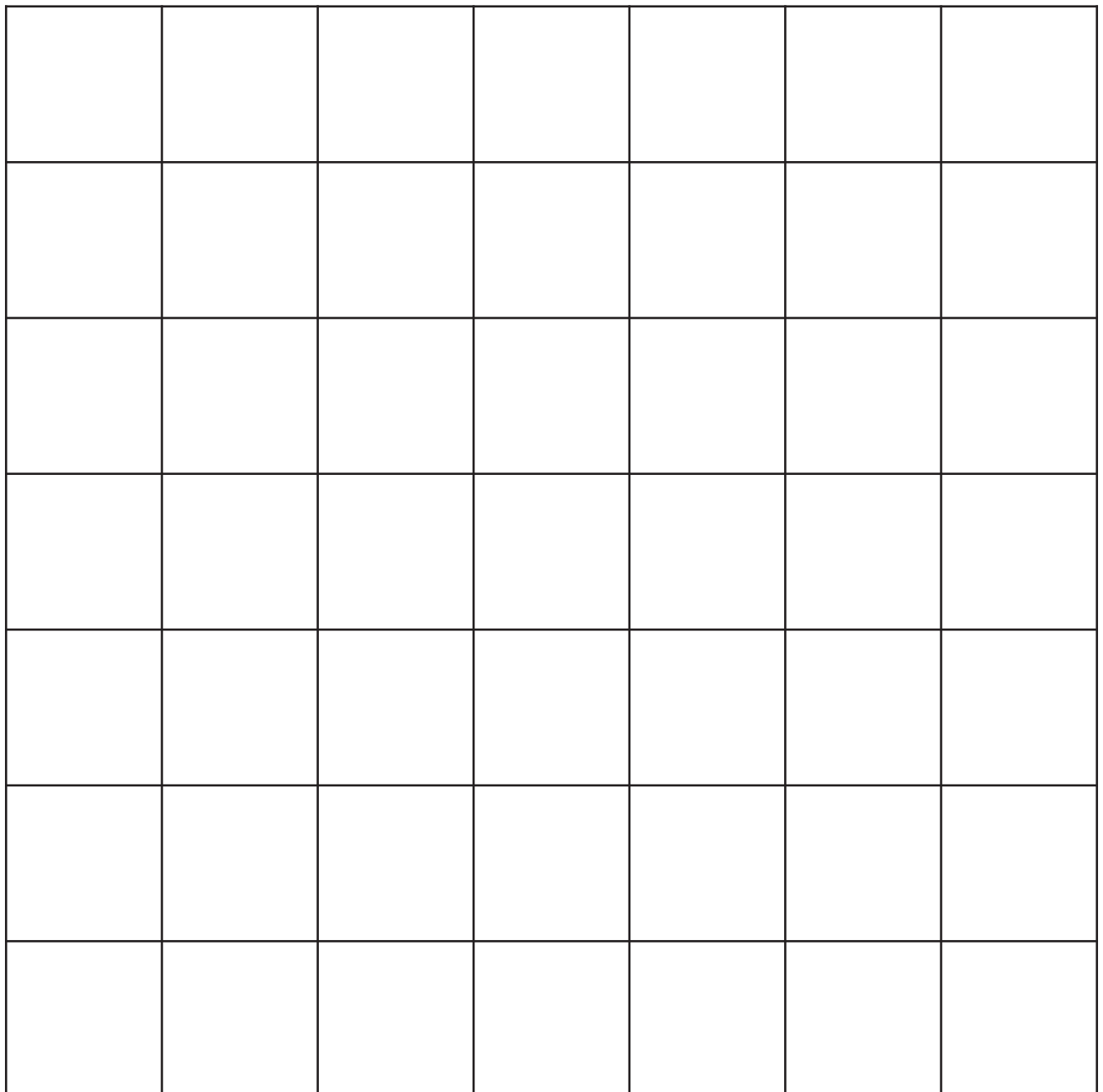
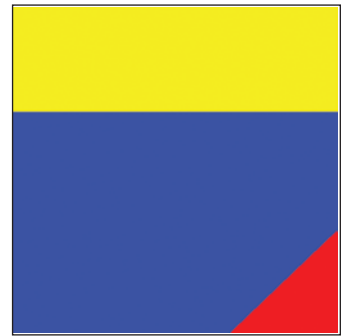

Αν παρατηρήσουμε προσεκτικά στις διπλανές εικόνες τα άσπρα και μαύρα σχήματα, βλέπουμε ότι η σχέση μορφής και φόντου αλλάζει. Δηλαδή, αν εστιάσουμε το βλέμμα μας στα μαύρα σχήματα, αυτά έρχονται μπροστά, ενώ τα άσπρα πηγαίνουν πίσω και αντίστροφα. Έτσι τα σχήματα γίνονται ισοδύναμα.

26η. Να σχεδιάσετε μέσα στο πλαίσιο μαύρα σχήματα ισοδύναμα με τον άσπρο χώρο που θα δημιουργηθεί, αν τα τοποθετήσετε μέσα στο πλαίσιο.

27η. Να συνθέσετε το διπλανό μοτίβο μέσα στον χώρο με τα τετραγωνάκια, δημιουργώντας έναν ρυθμό. Να χρησιμοποιήσετε το μοτίβο είτε όπως είναι είτε αλλάζοντας τον προσανατολισμό του επάνω - κάτω, δεξιά - αριστερά.

Κόντογλου, «Η οικογένειά μου», 1932.

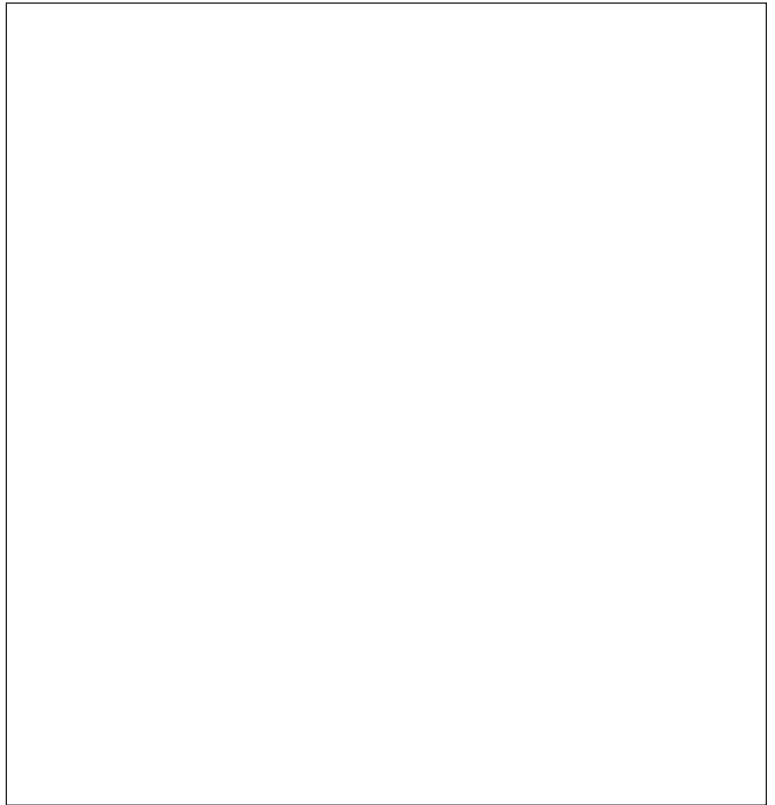
«Η πολυσήμαντη προσφορά του Φώτη Κόντογλου στη Νεοελληνική Ζωγραφική θα μπορούσε να συνομιστεί σε τρεις εκφάνσεις. Στο δημιουργικό ζωγραφικό του έργο, που βασιζότανε στη βυζαντινή τεχνική· στο αγιογραφικό του έργο, που ξαναέφερνε την ορθόδοξη ζωγραφική στις εκκλησίες μας· στο διδακτικό, τέλος, έργο του είτε άμεσο, είτε κυρίως έμμεσο, που υπήρξε από τους ισχυρότερους μοχλούς της στροφής της πορείας της Νεοελληνικής Ζωγραφικής στην ανακάλυψη των ζωγραφικών, αλλά και ουσιαστικότερων πνευματικών αξιών της ελληνικής παράδοσης...»

Απόσπασμα από το βιβλίο «Μνήμη Κόντογλου», Νίκος Ζίας, εκδ. Αστήρ, Αλ. & Ε. Παπαδημητρίου, Αθήνα 1975.

28η. Να ζωγραφίσετε με μολύβι ένα πορτρέτο με τα χαρακτηριστικά της βυζαντινής αγιογραφίας.

29η. Να σχεδιάσετε ένα γράμμα, όπως τα παρακάτω βυζαντινά αρχικά κεφαλαία γράμματα.

30ή. Να επισκεφθείτε έναν ναό και να κρατήσετε σημειώσεις σχετικά με την αρχιτεκτονική, τα διακοσμητικά στοιχεία και την εικονογράφηση του.

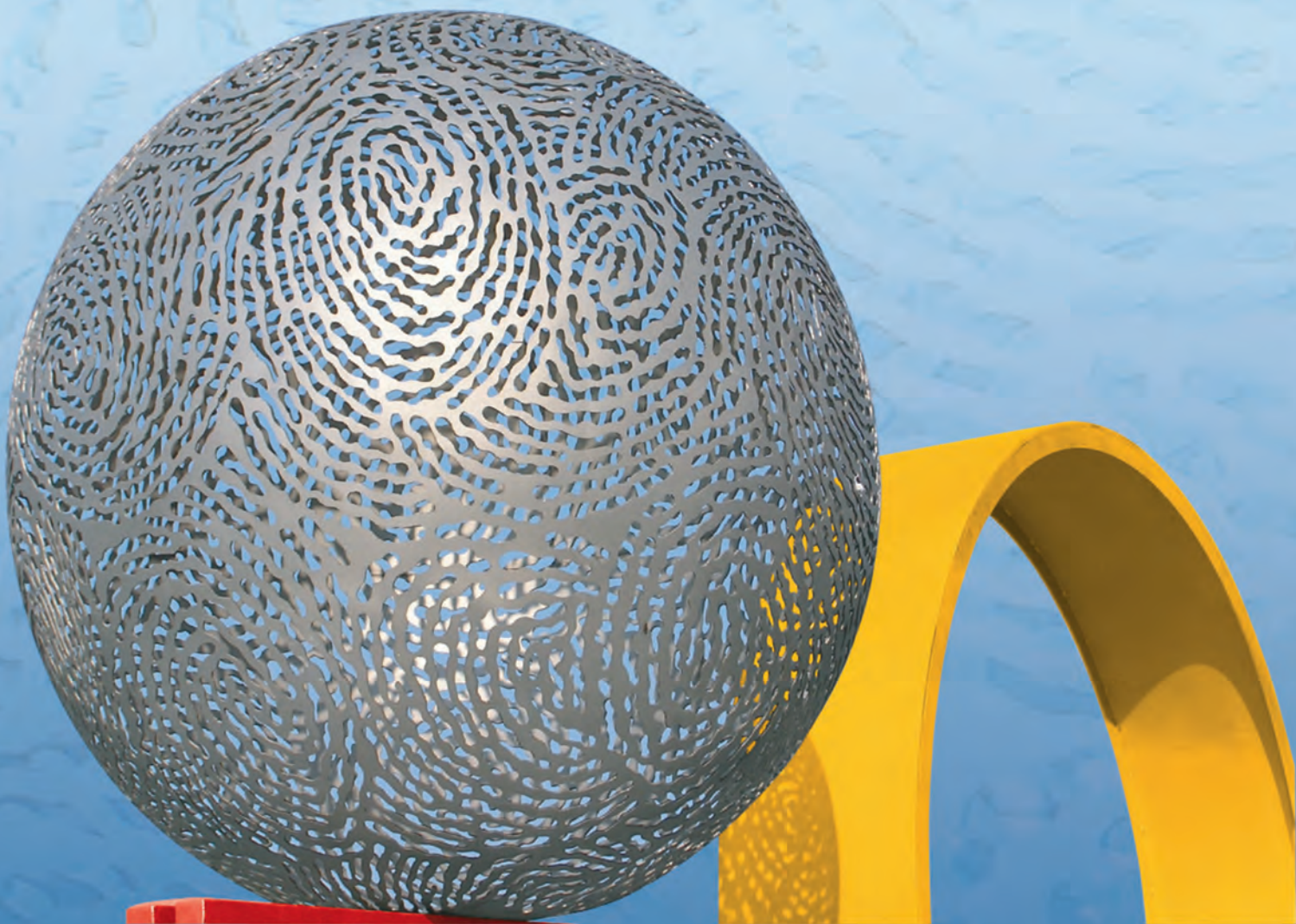

Βάσει του ν. 3966/2011 τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου, του Λυκείου, των ΕΠΑ.Λ. και των ΕΠΑ.Σ. τυπώνονται από το ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση, όταν φέρουν στη δεξιά κάτω γωνία του εμπροσθόφυλλου ένδειξη «ΔΙΑΤΙΘΕΤΑΙ ΜΕ ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ». Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δεν φέρει την παραπάνω ένδειξη θεωρείται κλειψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946,108, Α').

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτού του βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright), ή η χρήση του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων / ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ.

Κωδικός Βιβλίου: 0-21-0078
ISBN 978-960-06-2712-1

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ
ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ & ΕΚΔΟΣΕΩΝ

(01) 000000 0 21 0078 4